

N:o 29.

Af Herr A. O. Wallenberg: Om ändring af 72 § Regeringsformen och 71 § Riksdagsordningen.

Sveriges Riksbanks egenskap af statsbank gör det till en bjudande nödvändighet att begge statsmakterna för densamma ansvara och att de följaktligen tillerkännas befogenhet att uti Riksbankens förvaltning deltaga på sätt, som kan finnas lämpligt. Att utesluta konungamakten från att medelst delegerade deltaga i förvaltningen af Riksbankens angelägenheter, är både att visa misstroende mot den främsta statsmakten och att göra nationalrepresentationen till verkställande makt, då den icke borde vara annat än lagstiftande makt, uti hvilken befogenhet beviljandet af skatter jemväl ingår.

Från de tider, som närvarande generation icke upplefvat, utan endast känner genom historien, har traditionen till våra dagar fortplantat den åsigt, som ännu gör sig i grundlagarne gällande, att man borde vakta Riksbanken mot konungamakten. Men en sådan tradition har nu mera ingen giltighet, ty man kan icke på allvar vilja jemföra en enväldig konungamakt med en riksstyrelse, hvilande på en konstitutionelt monarkisk princip och samvetsgrannt tillämpad i öfverensstämmelse med gällande grundlagar. Det saknas således hvarje anledning att låta det hittills gällande grundlagsbudet i § 72 Regeringsformen förblifva oförändradt.

Men en annan anledning till nödvändigheten att vidtaga förändring äfven i § 71 Riksdagsordningen förefinnes, ity att denna paragraf innehåller, att bankofullmäktige skola väljas genom en valnämnd, bestående af fyratioåtta ledamöter, af hvilka hvardera Kammaren inom sig utser tjugofyra.

Bih. till Riksd. Prot. 1879. 1 Saml. 2 Afd. 1 Band. 7 Häft.

Bland nyheterna i 1866 års Riksdagsordning är denna metod att utse bankofullmäktige den minst lyckade. Enligt 1810 års Riksdagsordning valde hvarje stånd sina fullmäktige att deltaga uti Riksbankens styrelse, och jag har aldrig hört, att någon bankofullmäktig den tiden grundade sin befogenhet att deltaga i Riksbankens styrelse på en lottkastning, såsom § 75 Riksdagsordningen tillåter.

Det är klart, att en hvar ledamot, som medelst lottning inkommit i Riksbankens styrelse, representerar den ena Kammarens belåtenhet och den andra Kammarens missbelåtenhet öfver valets utgång. Afsigten att genom en så beskaffad valnämnd åstadkomma en större enighet vid de viktiga valen, har otvifvelaktigt varit välmenande, men vittnar ingalunda om någon större människokänedom eller om förutseende af möjligheten att de tvenne Kamrarne skulle komma att söka göra hvardera sin egen åsigt gällande, och det således i sjelfva verket icke blefve fyratioåtta personer, som handlade efter sina individuella tycken och tänkesätt, utan blott två personligheter, som antingen stodo gent emot hvarandra och lemnade afgörandet i slumpens hand, eller som på kompromissens slipprika väg sökte bibehålla skenet af en samdrägt, som saknades. Långt bättre att, såsom hvardera af de fyra riksständen fordom gjorde, framdeles tillåta de begge likställda Kamrarne att hvar för sig utse sina delegerade.

Antalet bankofullmäktige är nu bestämdt till sju, men dels med afseende derpå, att Riksbankens affärer äro vida mera omfattande nu än år 1866 och att ju färre suppleanter, som i en så beskaffad styrelse behöfva tillkallas, desto bättre, föreslår jag, att bankofullmäktiges antal skall vara *nio*, och att antalet af suppleanter för dessa skall vara *tre*.

Det har ofta anmärkts såsom en oegentlighet att enligt nu gällande grundlag bankofullmäktige skola utses för endast ett år i sender. Mig synes dock största orimligheten ligga deruti, att samtliga bankofullmäktige omväljas på en och samma gång, hvarigenom kan inträffa, att Riksbankens styrelse någon gång kan komma att bestå af en helt och hållet ny uppsättning. Jag anser kontinuiteten kunna bibehållas på det sätt att endast *tre* ledamöter väljas hvarje år, men för *tre* år.

Jag har här ofvan uttryckt den tanke, att konungamakten genom delegerade bör deltaga i Riksbankens styrelse. Denna önskan har hos mig uppstått, sedan erfarenheten lärt, att industri, handel och sjöfart äro ytterst svagt representerade inom Kamrarne och att jordbruksnäringens idkare der ega bestämmanderätt, så ofta de vilja sig deraf begagna. Denna ensidighet, tillämpad på en statsbanks styrelse och förvaltning, kan medföra en verklig fara för alla andra näringsgrenar. Denna fara

förminskas, om Riksbanken kommer under begge statsmakternas ansvarighet och förvaltning.

Som en ordförande i styrelsen af en maktpåliggande institution alltid bör vara i åtnjutande af ett flertal styrelseledamöters förtroende, så är det icke lämpligt, att ordföranden hos bankofullmäktige genom särskildt val af någon utanför stående myndighet utses till denna befattning.

På grund af hvad jag haft äran anföra tillåter jag mig vördsamt föreslå, att § 72 Regeringsformen och § 71 Riksdagsordningen må erhålla följande förändrade lydelse:

Regeringsformen § 72.

Riksbanken står under Konungens och Riksdagens garanti och vård, och skall, efter de ordningar, stadgar och reglementen, hvilka redan gjorda äro eller af Konungen och Riksdagen beslutas, förvaltas af *nio* fullmäktige, bland hvilka *tre* förordnas af Konungen och hvardera Kammaren väljer tre. Riksbanken eger allena rätt att utgifva sedlar, som för mynt må i riket erkännas. Dessa sedlar skola vid anfordran, efter deras lydelse, med guld af banken inlösas.

Riksdagsordningen § 71.

1:o. Hvardera Kammaren skall utse *tre* fullmäktige att, jemte de fullmäktige Konungen enligt 72 § Regeringsformen förordnat, förvalta Riksbankens medel och tillhörigheter. Valen af fullmäktige i Riksbanken må af Kamrarne endast vid lagtima riksdag förrättas, och gälla för *tre* år, dock att hvardera Kammaren vid hvarje riksdag blott väljer *en* fullmäktig, så vida ej ansvarsfrihet för föregående årets förvaltning blifvit fullmäktige vägrad, i hvilket fall nytt val af samtliga fullmäktige skall ske, med bestämmande af den tid, hvar och en af de valde skall befattningen innehafva, så att en af dem hvarje år afgår. Efter hvarje val utse fullmäktige inom sig ordförande och vice ordförande för året.

2:o. Hvarje lagtima Riksdag skall genom — — — reglementen Riksgäldskontorets medel och tillhörigheter förvalta. Desse fullmäktige skola vara sju, egande ordföranden — — — sex; tillkommande fullmäktige sjelfve — — — inträffar.

Skulle de åsigter, jag här uttryckt, af Konstitutions-Utskottet godkännas, anhåller jag att Utskottet behagade dels föreslå nödigt öfvergångsstadgande, dels i de af mig föreslagna paragrafer vidtaga de redaktionsförbättringar, som kunna anses nödiga.

Om remiss till Konstitutions-Utskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 19 Mars 1879.

A. O. Wallenberg.

Rättelse

i motionen N:o 13:

sid. 19, rad. 7 uppi från *står*: skogsodling *läs*: skogsordning.